

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

**Факультет логістики
Кафедра менеджменту та військового господарства**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНТРОЛІНГ»**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	перший (бакалаврський)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	07 „Управління та адміністрування”
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	073 „Менеджмент”

Харків

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Місце роботи	
Адреса кафедри	
Контакти	
E-mail	
Консультації	
Час	
Місце	

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 „Управління та адміністрування”	Цикл професійної підготовки	
Блоків змістових модулів – 3	Спеціальність: 073 „Менеджмент”	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 8		3-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання для денної форми навчання – реферат; для заочної форми – контрольна робота		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		5-й	
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		18 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		42 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни: інструментарій контролінгу в загальній системі управління підприємством та прийняття управлінських рішень менеджерами компанії в умовах оперативного дослідження результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання й прогнозування можливих подій і наслідків впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами:

Дисципліни, що забезпечують:

Менеджмент

Бухгалтерський облік

Самоменеджмент

Забезпечувані дисципліни:

Інвестиційний менеджмент

Організація і планування діяльності підприємств галузі

Переддипломна практика

Кваліфікаційна робота

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни „Контролінг” є формування у майбутніх менеджерів системних знань з концептуальних основ управління сучасним підприємством на основі інтегрування, координування та спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти повинні:

Знати:

теорію та сутність контролінгу;

функції контролінгу;

класифікацію видів контролінгу;

основи організації управлінського обліку в системі контролінгу;

методологічні основи оперативного і стратегічного контролінгу та контролінгу інвестиційних проектів.

основні концепції контролінгу;

концептуальних основ управління сучасним підприємством на основі інтегрування, координування та спрямування діяльності різних служб та підрозділів підприємств на досягнення оперативних і стратегічних цілей.

Уміти:

організовувати управлінський облік в системі контролінгу;

проводити діагностування фінансового стану підприємства;

володіти методичним інструментарієм оперативного контролінгу;

впроваджувати систему контролінгу в структуру управління підприємством;

застосовувати методи контролінгу інвестиційних проектів на підприємстві

Володіти:

знаннями з концепції контролінгу та навичками використання методів контролінгу в управлінні підприємством для забезпечення його прибутковості на основі прийняття ефективних управлінських рішень.

Мати уявлення (бути ознайомленим) з:

основні напрямки підвищення кінцевих результатів діяльності підприємства;

застосування та аналітичне обґрунтування прийняття управлінських рішень для досягнення оперативних і стратегічних цілей підприємства.

3. Зміст навчальної дисципліни (анотація навчальної дисципліни).

Особливістю курсу є системний підхід до викладання матеріалу. Необхідний науковий рівень навченості здобувачів забезпечується високим професійним рівнем зайнятих у процесі навчання науково-педагогічних працівників, використанням сучасних інформаційних технологій, методів і форм подання навчального матеріалу.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Назви розділів, тем, занять та навчальних питань	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	пр. з.	сем.	кур. р.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Блок змістових модулів 1. Теоретичні основи контролінгу.						
Змістовий модуль 1. Загальні теоретичні положення контролінгу.						
ЗМ 1.Заняття 1. Контролінг, сутність, функції, види, основні задачі. 1. Сутність контролінгу, причини виникнення та особливості розвитку. 2. Функції контролінгу. 3. Види.	2	2				
Самостійне вивчення: 1.Історія становлення контролінгу в Україні.	6					6
Усього за змістовий модуль 1	8	2				6
Змістовий модуль 2. Характеристика об'єктів контролінгу.						
ЗМ.2. Заняття 1. Класифікація та характеристика об'єктів контролінгу в військових формуваннях. 1. Класифікація витрат в системі контролінгу. 2. Поняття центрів відповідальності та їх класифікація.	2	2				
Самостійне вивчення: 1. Вітчизняна і закордонна класифікація витрат в системі контролінгу.	4					4
ЗМ.2. Заняття 2. Концепція контролінгу та її розвиток на сучасному етапі. 1. Сутність, задачі та функції контролінгу. 2. Поєднання завдань логістики та контролінгу 3. Класифікація витрат в системі контролінгу. 4. Центри відповідальності контролінгу.	2			2		
Усього за змістовий модуль 2	6	2		2		2

Змістовий модуль 3. Організація управлінського обліку в системі контролінгу.						
ЗМ.3. Заняття 1. Організація управлінського обліку в системі контролінгу. 1. Управлінський облік в системі логістичного контролінгу. 2. Методи обліку витрат та калькулювання продовольчого забезпечення.	2	2				
Самостійне вивчення: Сучасні системи управлінського обліку.	6					6
ЗМ.3. Заняття 2. Визначення ефективності виробництва продукції. . 1. Організація управлінського обліку в системі логістичного контролінгу. 2. Розрахунки щодо оцінки економічної ефективності виробництва продукції. 3. Модульний контроль	4		4			
Самостійне вивчення: 1. Організація управлінського обліку в системі логістичного контролінгу в оборонній промисловості	6					6
Усього за змістовий модуль 3	18	2	4			12
Усього за блок змістових модулів 1	34	6	4	2		22
Блок змістових модулів 2. Методичний інструментарій контролінгу						
Змістовий модуль 4. Система планування та бюджетування за підрозділами в організаціях.						
ЗМ.4. Заняття 1. Система планування та бюджетування у військових формуваннях. 1. Основні принципи планування в системі контролінгу. 2. Структура бюджетів підрозділів організацій.	2	2				
Самостійне вивчення: 1. Класифікація бюджетів в теорії контролінгу.	2					2
ЗМ.4. Заняття 2. Особливості бюджетування підрозділів організацій						

ЗМ.6. Заняття 1. Експертна діагностика фінансово-господарчого стану підрозділів організацій. 1. Цілі, завдання, зміст експертної діагностики фінансово-господарського стану. 2. Методи оперативної діагностики. 3. Методи стратегічної діагностики.	2	2				
Самостійне вивчення: 1. Найбільш популярні методики здійснення оперативної і стратегічної діагностики.	2					2
ЗМ.6. Заняття 2. Експрес-діагностика фінансового стану організації 1. Зміст експрес-діагностики фінансового стану організації. 2. Розрахунок та оцінка діяльності підрозділів методом експрес-аналізу.	2		2			
Самостійне вивчення: 1. Основні групи показників, що визначаються під час діагностики фінансово-господарського стану організації на прикладі.	2					2
ЗМ.6. Заняття 3. Діагностика стратегічних позицій організації. Сутність та методи стратегічної діагностики. Методика стратегічної діагностики господарського стану підрозділів Зміст експрес-діагностики підрозділів НГУ.	6		6			
ЗМ.6. Заняття 4. Методи експертної діагностики фінансово-господарчого стану підрозділів організації. 1. Характеристика цілей та завдань експертної діагностики фінансово-господарського стану. 2. Сутність експрес-діагностики фінансового стану військових формувань. 3. Сутність та методи стратегічної діагностики підрозділів НГУ. Модульний контроль	2			2		
Усього за змістовий модуль 6	16	2	8	2		4

Усього за блок змістових модулів 2	48	6	16	4		22
Блок змістових модулів 3. Організаційні основи контролінгу в організації.						
Змістовий модуль 7. Методичні основи фінансового контролінгу.						
ЗМ.7. Заняття 1. Контролінг фінансових проєктів. 1. Поняття, місце, мета та завдання фінансового контролінгу. 2. Принципи, функції та види фінансового контролінгу. 3. Процес створення системи фінансового контролінгу.	2	2				
Самостійне вивчення: 1. Документальне оформлення результатів оцінки інноваційних проєктів в логістичній системі.	2					2
ЗМ.7. Заняття 2. Розрахунки при фінансовому контролінгу підсистем забезпечення діяльності організації. 1. Економічний зміст критеріїв оцінки. 2. Методика оцінки економічної ефективності підсистем забезпечення діяльності. 3. Поняття, місце, мета та завдання фінансового контролінгу. 4. Принципи, функції та види фінансового контролінгу. 5. Обґрунтування критеріїв оцінки ефективності підсистем забезпечення організації.	4		4			
Самостійне вивчення: 1. Методика складання звіту про ефективність заходів фінансового контролінгу в організації.	2					2
ЗМ.7. Заняття 3. Характеристика методичних основ фінансового контролінгу. 1. Основи контролінгу фінансування в організаціях. 2. Розрахунки при фінансовому контролінгу підсистем забезпечення діяльності організації.	4			4		
Усього за змістовий модуль 7	14	2	4	4		4

Змістовий модуль 8. Організаційно-методичні основи формування контролінгу в організаціях.						
ЗМ.8. Заняття 1. Організація служби контролінгу в організації. 1. Місце служби контролінгу в організаційній структурі. 2. Варіанти організації служби контролінгу в підрозділах. 3. Структура служби контролінгу в організації.	2	2				
Самостійне вивчення: 1. Варіанти організації служби контролінгу за кордоном та в вітчизняній практиці.	4					4
ЗМ.8. Заняття 2. Основні теоретичні підходи до організації служби контролінгу в організації. 1. Місце служби контролінгу в організаційній структурі військових формувань. 2. Варіанти організації служби контролінгу. 3. Структура служби контролінгу в підрозділах організацій.	2			2		
Усього за змістовий модуль 8	8	2		2		4
Змістовий модуль 9. Контролінг у системі прийняття управлінських рішень.						
ЗМ.9. Заняття 1. Контролінг в системі прийняття управлінських рішень в організації. 1. Управлінські рішення та їх класифікація. 2. Підходи до прийняття управлінських рішень та їх характеристика. 3. Фактори та критерії управлінських рішень. 4. Вибір управлінських рішень.	2	2				
Самостійне вивчення: 1. Організація контролінгу в військових формуваннях ЄС.	8					8
ЗМ.9. Заняття 2. Класифікація управлінських рішень за ознаками 1. Етапи процесу прийняття управлінських рішень. 2. Консалтинг, як система підтримки управлінських рішень.	2			2		

3. Соціально психологічний підхід.						
ЗМ.9. Заняття 3. Місце і роль контролінгу в системі прийняття управлінських рішень. 1. Характеристика підходів до прийняття рішень при обмеженій інформації. 2. Характеристика основних напрямків управлінських рішень контролінгу. 3.Рекомендації щодо прийняття управлінських рішень в спеціальних умовах. 4. Модульний контроль	4			4		
Усього за змістовий модуль 9	20	2		6		8
Усього за блок змістових модулів 3	38	6	4	12		16
Підсумковий залік						
Усього за дисципліну	120	18	24	18		60

5. Самостійна робота.

Перелік тем, які здобувач повинен вивчити самостійно (з рекомендованою літературою).

1. Історія становлення контролінгу в Україні.
2. Вітчизняна і закордонна класифікація витрат в системі контролінгу.
3. Сучасні системи управлінського обліку.
4. Організація управлінського обліку в системі логістичного контролінгу в оборонній промисловості.
5. Класифікація бюджетів в теорії контролінгу.
6. Методологія та обґрунтування складання фінансових планів.
7. Основні принципи і завдання планування в організаціях.
8. Методи діагностики вузьких місць в організаціях.
9. Найбільш популярні методики здійснення оперативної і стратегічної діагностики.
10. Основні групи показників, що визначаються під час діагностики фінансово-господарського стану організації на прикладі.
11. Документальне оформлення результатів оцінки інноваційних проектів в логістичній системі.
12. Методика складання звіту про ефективність заходів фінансового
13. контролінгу в організації.
14. Варіанти організації служби контролінгу за кордоном та
15. в вітчизняній практиці.
16. Організація контролінгу в військових формуваннях ЄС.

Вказівки до самостійної роботи.

При відпрацюванні питань, що виносяться на самостійну роботу, суб'єкти навчання мають змогу і повинні використовувати у повній мірі можливості системи дистанційного навчання (доступ до ресурсу: sdn.ivc.com) і матеріали з мережі Internet.

Зміст самостійної роботи для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання:

Зміст і сенс самостійної роботи здобувачів полягає у засвоєнні методів та прийомів технології учіння, які включають питання організації робочого часу, психофізіології розумової праці тощо, спрямовані на підвищення ефективності наукових досліджень у визначеній предметній галузі

6. Політика курсу та оцінювання.

- Курс передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

- Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.
- Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними.

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про оцінювання знань слухачів (курсантів, студентів) в Національній академії Національної гвардії України».

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах модулів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль.

Загальні критерії оцінок:

“відмінно” – Здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

“добре” – Здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.

“задовільно” – Здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.

“незадовільно” – Здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

РУБІЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ (МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)

Відбувається вигляді письмових робіт в кінці вивчення блоків змістових модулів, а також

- Індивідуальна презентація за тематикою самостійного вивчення дисципліни відповідного блоку змістових модулів (5 хвилин, зі слайдами)
Під час модульного контролю оцінюються такі компоненти:
 - Слайди до презентації

- Повнота розкриття теми
- Якість інформації
- Самостійність та креативність

Критерії оцінки до кожного проекту надаються окремо

ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ

Метою диференційованого заліку є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Диференційований залік проходить у формі співбесіди. Максимальна кількість балів – 100 балів.

8. Рекомендована література.

Базова

1. Давидович І.Є. Контролінг : навч. посіб. [Текст] / І.Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.
2. Дарманська Г.О. Контролінг. : навч. посіб. [Текст] / Г.О. Дарманська – Хмельницький : ТУП, 2012. – 107 с.
3. Лазарєв А.А. Контролінг : навч. посіб. [Текст] / А.А. Лазарєв – Харків : Акад. ВВ МВС України, 2007. – 76 с.
4. Калайтан Т. В. Контролінг : [навчальний посібник] / Калайтан Т. В. – Львів: Новий Світ – 2000, 2008. – 252 с.
5. Портна О. В. Контролінг: [навчальний посібник] / Портна О. В. – Львів : «Магнолія-2006», 2007. – 190 с.
6. Шепітко Г. Ф. Контролінг : [посібник] / Шепітко Г. Ф. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 136 с.
7. Контролінг: [навч. посіб.] / Г. А. Швиданенко, В. В. Лаврененко, О. Г. Дерев'янка, Л. М. Приходько. – К. : КНЕУ, 2008. – 264 с.
8. Яковлев Ю. П. Контролінг на базі інформаційних технологій / Яковлев Ю. П. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 318 с.
9. Лігоненко Л. О. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Контролінг» / Лігоненко Л. О., Шульга Н. П., Тарасюк М. В. – К. : КНТЕУ, 2012. – 104 с.

Допоміжна

10. 1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Текст] // Бізнес. Бухгалтерія. -2010. -№28.
11. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [Текст] // Бізнес. Бухгалтерія.-2009.-№67
12. 3. Гулін Д.В. Система контролінгу на промисловому підприємстві [Текст] / Д.В. Гулін, О.Л. Максименко // Маркетинг в Україні. – 2011. - №4 – С. 20-24.
13. 4. Гуляєва Н.М. Моделі і методи розрахунків в інвестиційному контролінгу на торговельних підприємствах [Текст]. / Н.М. Гуляєва, В.В. Верещагін // Регіональні перспективи - 2010. – № 2-3. – С. 39-42.

14. 5. Ивашкевич В.Б. Контроллинг: сущность и назначение [Текст] //Бухгалтерский учет й аудит - 2011. №7.
15. 6. Крупка Я.Д. Прогресивні методи оцінки та обліку інвестиційних ресурсів [Текст] / Я.Д. Крупка. - Тернопіль: Економічна думка, 2010.
16. 7. Лисенко В.П. Інформаційна база управління поточними витратами торговельного підприємства [Текст] / В.П. Лисенко // Вісник КДТЕУ. - 2009. -№3.-С. 75-84.
17. 8. Майданчик Б. И. Основы управленческого учета [Текст] / Б.И. Майданчик. -2012.- №2.
18. 9. Пушкар М.С. Контролінг: Монографія [Текст] / М.С. Пушкар. - Тернопіль, 2007. -146с.

9. Питання до підсумкового контролю.

- 1.Сутність контролінгу.
- 2.Функції контролінгу.
3. Роль контролінгу в системі управління підприємством.
4. Сутність стратегічного контролінгу.
5. Сутність оперативного контролінгу.
6. Релевантні витрати в системі контролінгу.
7. Поняття та роль центрів відповідальності в системі контролінгу.
8. Управлінський облік в системі контролінгу.
9. Поняття бюджету. Цілі та задачі бюджетування в системі контролінгу.
10. Види бюджетів. Гнучкі та фіксовані бюджеті.
11. Бюджетування „з нуля”.
12. Факторний аналіз відхилень в системі контролінгу.
13. Контролінг інвестиційних проектів при виборі проекту.
14. Контролінг інвестиційних проектів при їх реалізації.
15. Місце служби контролінгу на підприємстві.
16. Структура і зміст служби контролінгу на підприємстві.
17. Організація служби контролінгу в корпорації.
18. Можливі варіанти створення служби контролінгу на підприємстві.
19. Загальна методика діагностики фінансово - господарчого стану підприємства.
20. Сутність та використання SWOT – аналізу в контролінгу.
21. Сутність та використання матриці БКГ в контролінгу.
22. Сутність та використання матриці Мак Кінсі в контролінгу.
23. Методи оперативної діагностики стану підприємства в контролінгу.
24. Класичний підхід до прийняття управлінських рішень та роль контролера при його реалізації.
25. Принцип обмеженої раціональності при прийнятті управлінських рішень та роль контролера при його реалізації.
26. Принцип ефективного управління по Піттерсу і Уотермену при прийнятті управлінських рішень та роль контролера при його реалізації.

27. Соціологічний і психологічний підхід до прийняття управлінських рішень та роль контролера при його реалізації.
28. Вимоги до інформаційних потоків в контролінгу.
29. Вимоги до інформації щодо майнового забезпечені виробництва.
30. Вимоги до інформації щодо витрат на виробництво на виробництво в системі контролінгу.
31. Вимоги до інформації щодо виробничої та збутової діяльності в системі контролінгу.
32. Причини виникнення контролінгу.
33. Целі та задачі оперативного контролінгу.
34. Целі та задачі стратегічного контролінгу.
35. Автоматизація інформаційних потоків в системі контролінгу.